

RA3.2 SAAC AMB AJUDA

MP0343 SAAC. Material adaptat per L.Duran de Ed. Altamar.

RA3. SISTEMA SPC

1. SISTEMA SPC

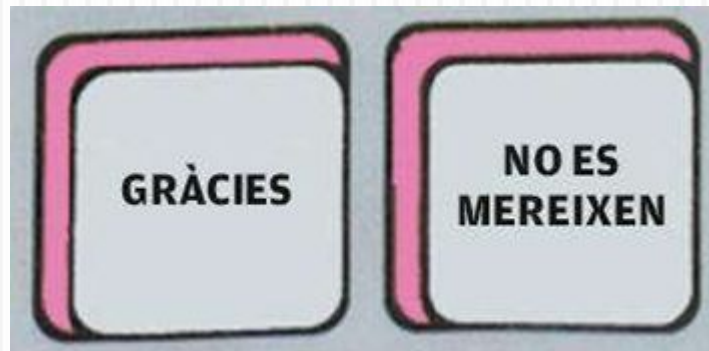
- L'**SPC** (Símbols Pictogràfics per a la Comunicació) és un sistema format per símbols que permeten comunicar-se d'una forma fàcil.
- És **intuïtiu**: suggereix el significat dels símbols, sense aprenentatge previ.
- Els símbols SPC es concreten en l'elaboració de plafons, quaderns o qualsevol altre **suport físic o electrònic**:
- Cada símbol representa una paraula o concepte.
- Se seleccionaran els que habitualment necessiti la persona.
- És molt **fàcil** crear frases senzilles:
  - Per assenyalament directe.
  - Mitjançant escombratge.
- Proporciona una **opció comunicativa** per a persones que no poden parlar, llegir, escriure o que tenen moltes dificultats per fer-ho.

RA3. SISTEMA SPC

Els símbols SPC:

- **Pictograma.** Identifica paraules i conceptes senzills.
- **Mida:**
  - Gran(5 cm), per a persones amb importants dificultats.
  - Petita (2,5 cm), per a persones que necessiten molts símbols.
- **Ús de les paraules.** A sobre dels símbols apareixen les paraules. En ocasions, apareixen paraules sense un correlat pictogràfic

SPC és un sistema exclusivament pictogràfic, sense normes sintàctiques o gramaticals que relacionin els signes, per això les frases que es construeixen són molt simples.

RA3. SISTEMA SPC

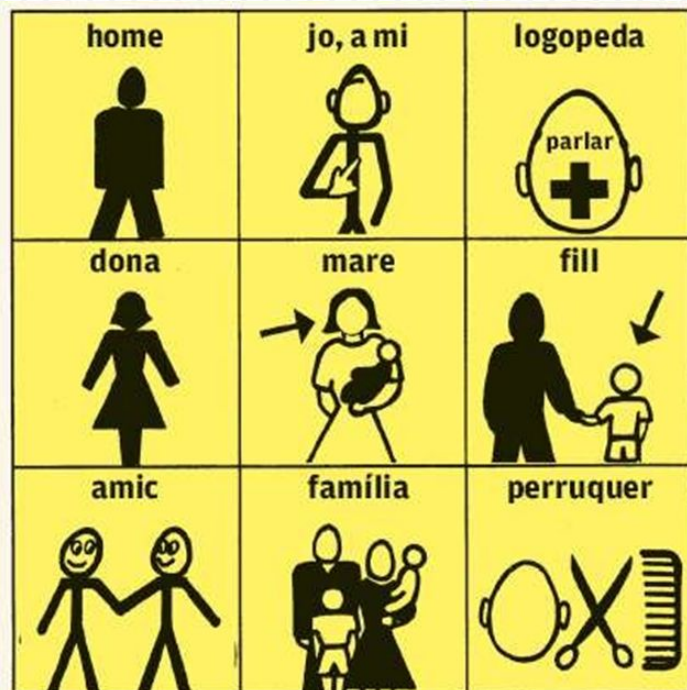
- **Color de les caselles.** Sis categories de símbols fan referència a la funció de cadascuna d'elles. Aquestes categories s'agrupen en colors.
- **Els colors poden acolorir el fons de la casella o només el contorn.**

Color	Categoría
Amarillo	Nombres de personas (se incluyen los pronombres personales)
Verde	Verbos
Azul	Descriptivos
Naranja	Nombres (no incluidos en otras categorías)
Blanco	Miscelánea, conjunto de términos como artículos, preposiciones, conjunciones, colores, alfabeto, palabras abstractas, etc.
Rosa o morado	Social, como las palabras empleadas en las interacciones sociales: palabras de cortesía, de disculpa, etc.

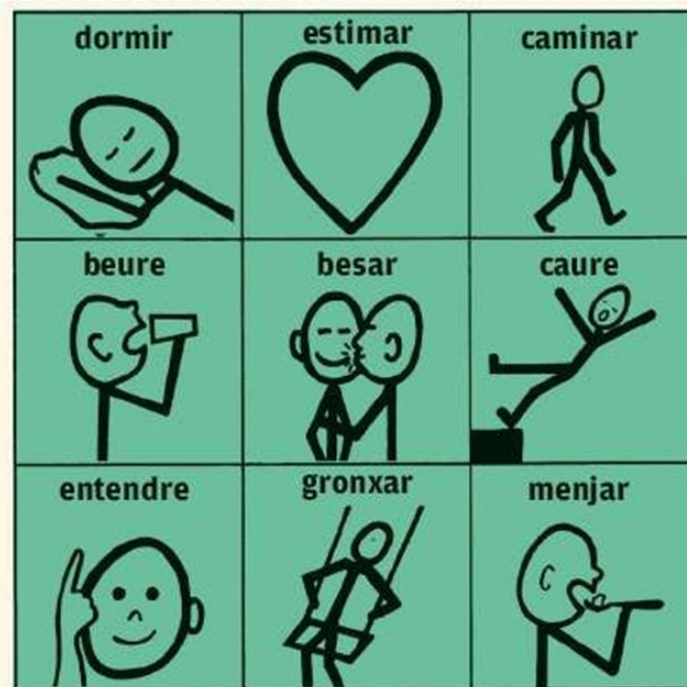

RA3. SISTEMA SPC

Símbols SPC

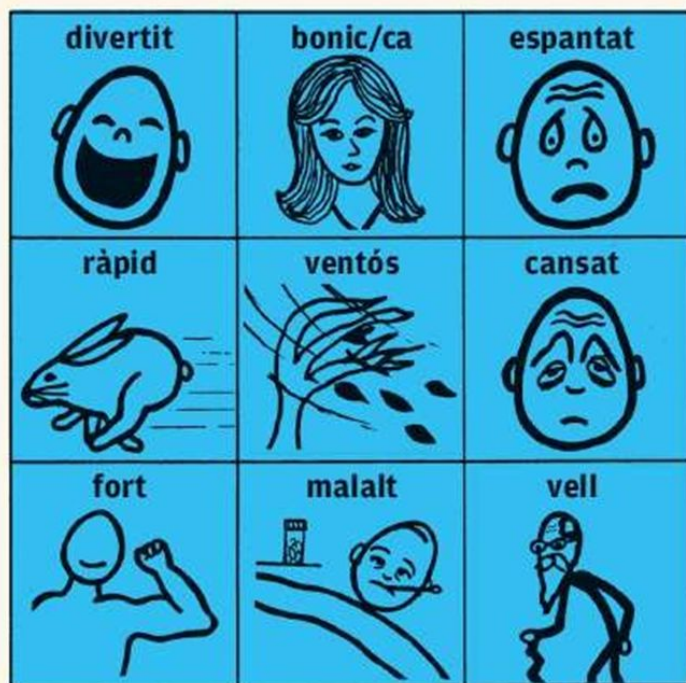
Persones.

Verbs o accions.

RA3. SISTEMA SPC

Símbols SPC

Adjectius o descriptius.

Noms o objectes.

RA3. SISTEMA SPC

Símbols SPC

de, des de	ara 	a sota
abans	encés 	aquí
com? 	quin? 	dreta

Miscel·lània o referències diverses.

adéu 	SI	com està/as?
hola 	pregunta ?	molt bé
d'acord OK	perdó ho sento	si us plau

Referències socials.

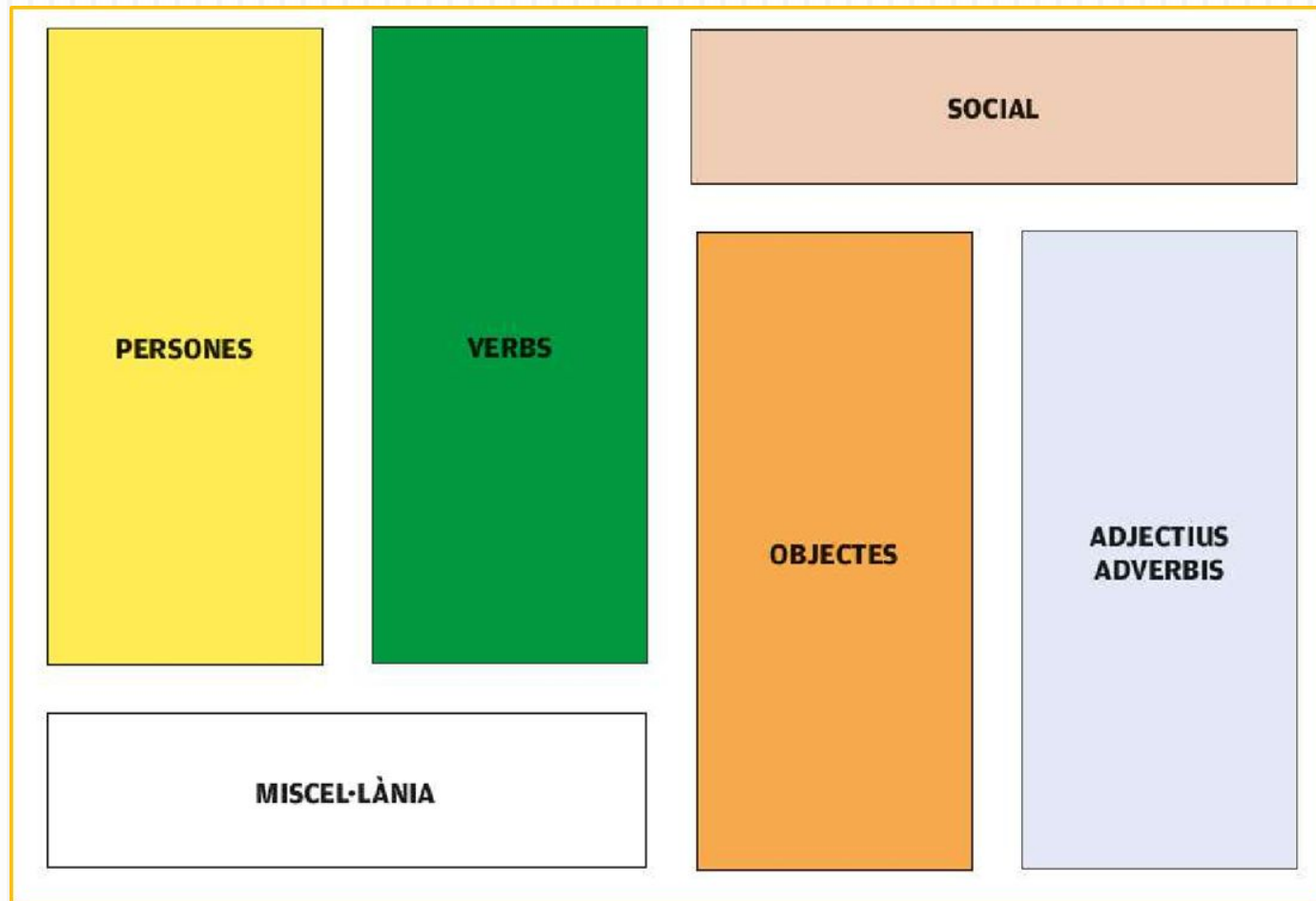
RA3. SISTEMA SPC

La distribució de símbols amb suport:

- La selecció i distribució dels pictogrames en el suport de comunicació és **personalitzada**:
  - S'han de **seleccionar** els símbols significatius per a la persona usuària i d'ús freqüent en la seva vida quotidiana.
  - Per a la **disposició** es tindran en compte les capacitats motrius i cognitives de la persona.
- S'ensenyarà a la persona a construir aquestes frases amb **el sistema de selecció** més indicat.

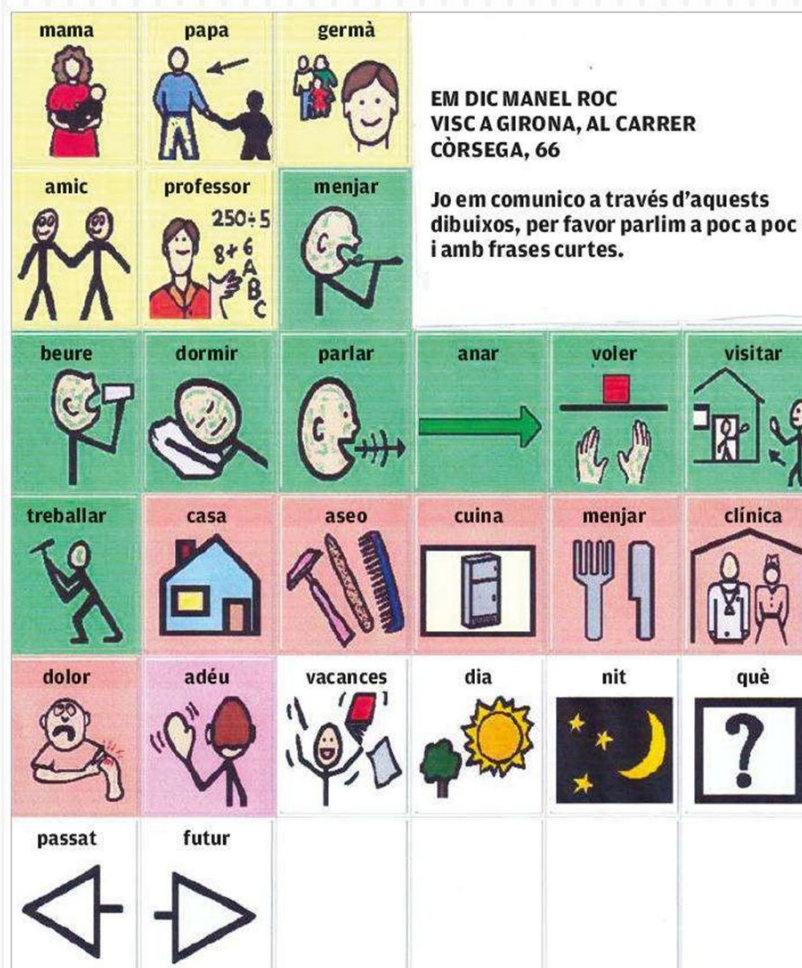
RA3. SISTEMA SPC

La distribució dels símbols:

RA3. SISTEMA SPC

Exemple:

RA3. SISTEMA SPC

Condicions per la seva utilització:

- Habilitats necessàries per a la utilització del sistema SPC:
  - **Habilitats cognitives**, com el reconeixement i la identificació de formes, la memòria o certa atenció.
  - **Capacitat visual** que permeti la percepció dels pictogrames. Capacitat per establir i mantenir el **contacte visual**.
  - Un mínim d'intencionalitat o desig per comunicar-se.
  - **Capacitat motriu** per seleccionar el pictograma desitjat.

- L'SPC és molt apropiat per a casos amb:
  - Nivell de llenguatge expressiu simple.
  - Vocabulari escàs.
  - Capacitat limitada per formar frases.

RA3. SISTEMA BLISS

- El **sistema Bliss** està concebut com un llenguatge de símbols format per regles gramaticals i sintàctiques.
- Està basat en la combinació de **formes geomètriques senzilles**. Permet una comunicació més **precisa i articulada** que el sistema SPC.
- Una de les seves característiques és la concepció **generativista** del sistema:
  - Permet **modificar el significat** d'un símbol afegint-li un element indicador.
  - El nombre de símbols que conté el sistema no és determinant en la limitació de les seves possibilitats expressives.

RA3. SISTEMA BLISS

Gràmatica del sistema Bliss

El codi de colors:

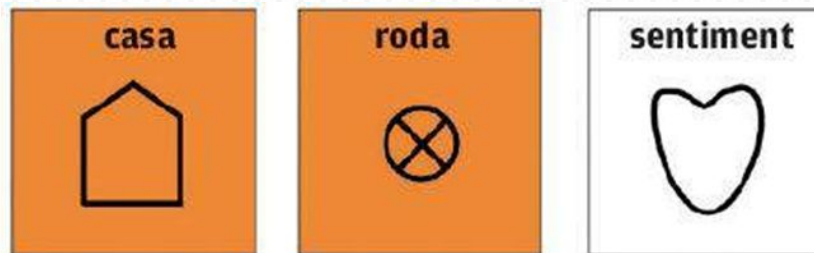
Color de la casella	Categoria
Groc	Persones
Verd	Verbs
Blau	Adjectius i descripcions
Taronja	Objectes i substantius
Rosa	Referències socials: de cortesia, de disculpa, etc.
Blanc	Miscel·lània: articles, preposicions, conjuncions, interrogacions, etc.

RA3. SISTEMA BLISS

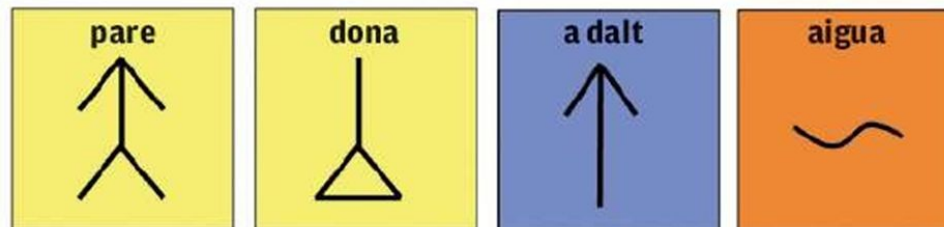
La gramàtica del sistema Bliss

Tipus de símbols segons la seva constitució

Símbols pictogràfics. La grafia recorda la significació:

Símbols ideogràfics. Indiquen una idea o concepte:

RA3. SISTEMA BLISS

La gramàtica del sistema Bliss

Tipus de símbols segons la seva constitució

Símbols arbitraris:

Convencionals i acceptats per la comunitat lingüística:

pregunta ?	admiració !	multiplicació X

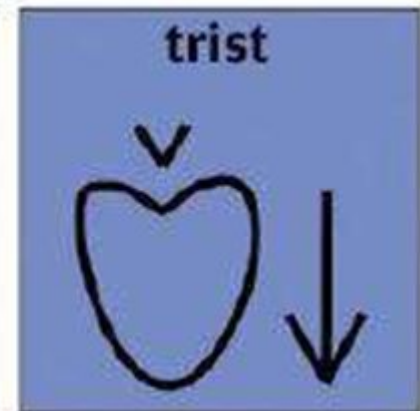
Creats específicament per Bliss:

un, ell ,

RA3. SISTEMA BLISS

- **Simples.** Tenen significat propi.
- **Compostos.** Combinacions de símbols simples:
  - **Superposats.** Superposició de símbols (*garatge*).
  - **Combinats.** Formats per:
    - **Símbol classificador.** Va davant i indica la categoria del significat.
    - **Modificadors o indicadors.** Acompanyen al classificador i concreten el seu significat.

garatge = casa + rodes

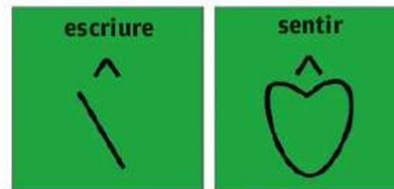
RA3. SISTEMA BLISS

La gramàtica del sistema Bliss

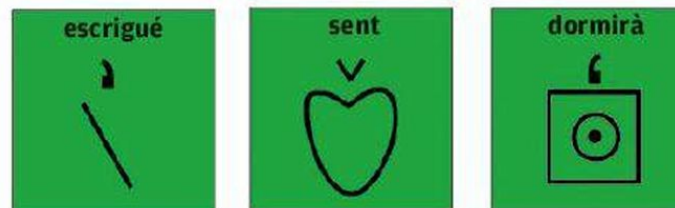
Tipus de símbols segons la seva composició

Símbols indicadors per a la creació de verbs i la seva conjugació

L'**indicador d'acció**. Un substantiu es converteix en verb afegint l'indicador d'acció "Λ".

La **conjugació dels verbs**. Els verbs es poden conjugar en *passat*, *present* i *futur*, utilitzant indicadors:

RA3. SISTEMA BLISS

La gramàtica del sistema Bliss

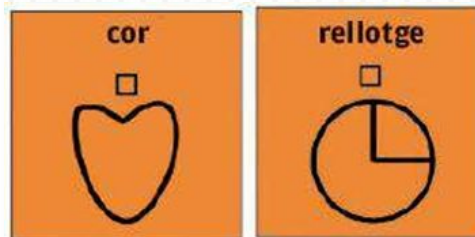
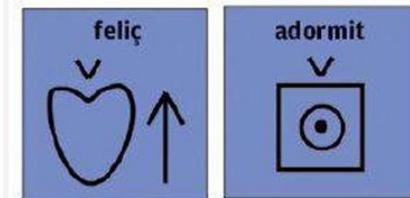
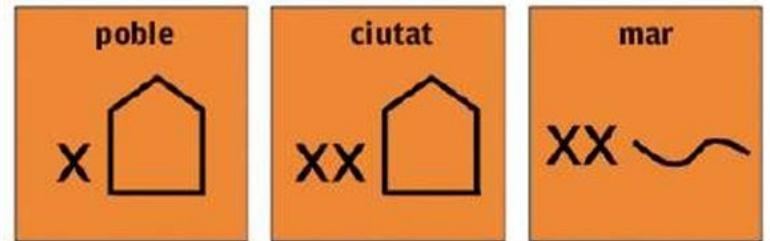
Tipus de símbols segons la seva composició

Símbols indicadors per a altres usos

Plural o diversos. L'indicador “x” expressa plural, diversos o molts.

Atribut. El signe “v” indica l'atribut d'un símbol.

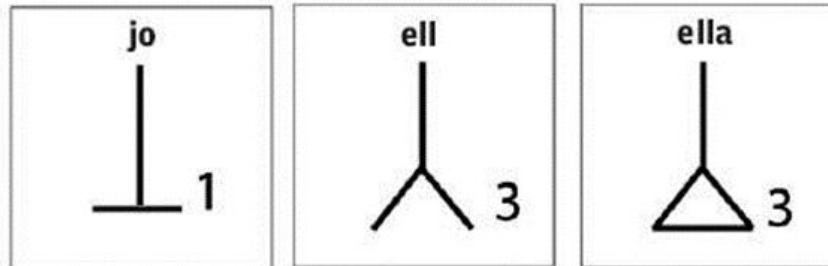
Objecte. L'indicador “” es refereix a l'objecte .

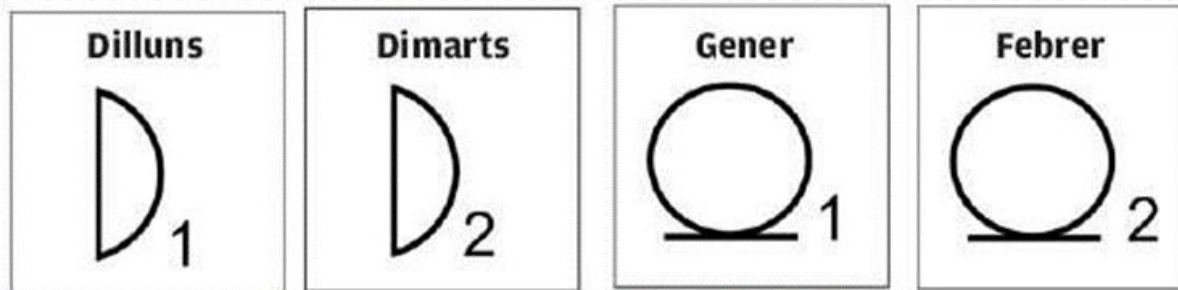
RA3. SISTEMA BLISS

Tipus de símbols segons la seva composició:

Símbols indicadors amb nombres   Pronoms personals:

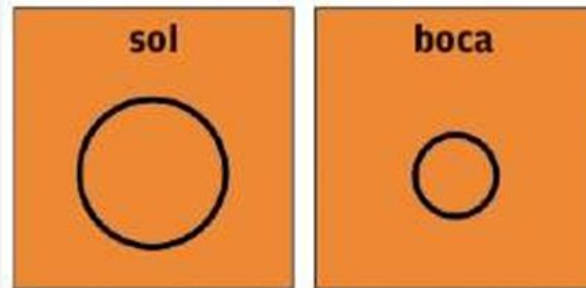
Calendari. Al símbol que s'utilitza per a dia o mes se li afegeix un nombre per especificar quin és:

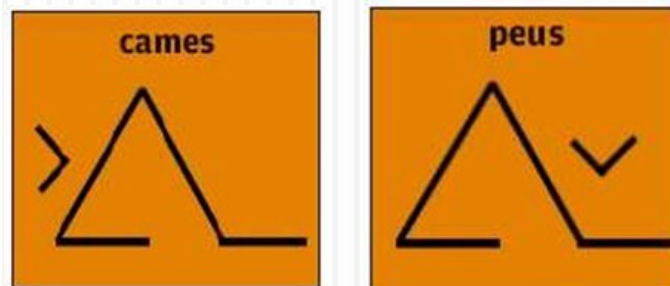
RA3. SISTEMA BLISS

Altres aspectes que afecten el significat dels signes

Grandària. Dos símbols amb la mateixa forma poden tenir significats diferents en funció de la mida.

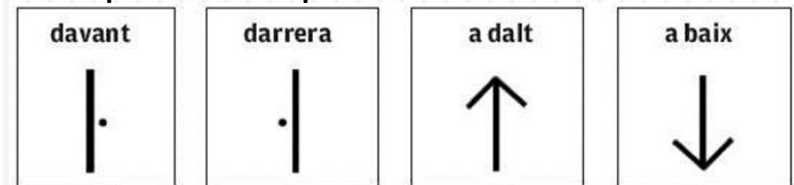

Senyalitzadors. Els significats canvien segons la posició dels indicadors, ja que identifiquen una part de l'objecte representat:

RA3. SISTEMA BLISS

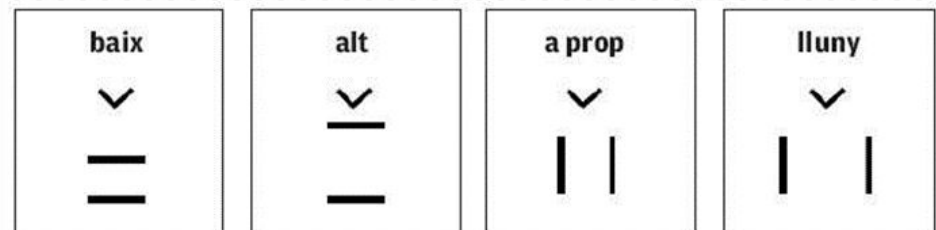
Direcció-orientació. Dos símbols iguals tenen una significació diferent segons la posició i la direcció que ocupin en l'espai.

Referències posicionals. La col·locació d'un símbol, segons la posició, en modificarà el significat.

Amplitud. En funció de l'espai que es deixi entre els símbols, canvia el significat.

RA3. SISTEMA BLISS

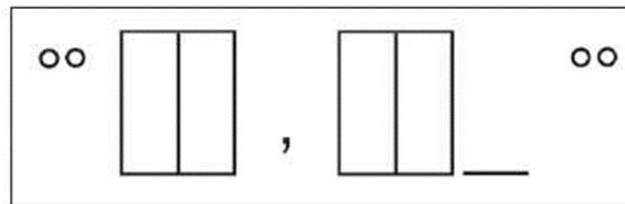
Exemple:

pare	mare	germana	professor	logopeda
cadira de rodes	bolquer	matalàs	cullera	forquilla
nina	bany	aigua	piscina	heure
menjar	dormir	llegir	pintar	trist
malalt	enfadat	content	no	si

RA3. SISTEMA BLISS

- **La creació se símbols en Bliss**
- El sistema és **obert i flexible**: permet la incorporació de nous símbols que no estiguin inclosos en el diccionari de símbols Bliss.
- Per crear **nous símbols** cal seguir unes regles molt senzilles:
  - **Respectar l'estructura ideogràfica** del sistema: partir dels símbols existents i de les regles gramaticals per relacionar-los.
  - Afegir **dos cercles petits superposats**, al principi i al final del símbol:
  - «nou símbol creat».

Atles= llibre+mapa

RA3. SISTEMA BLISS

- **Condicions per utilitzar el Bliss**
- **Requisits imprescindibles** de la persona usuària per poder utilitzar el Bliss amb eficàcia:
  - Disposar d'**unes habilitats cognitives** considerables, amb un nivell
  - **d'abstracció** suficient:
    - No és recomanable per a persones amb limitacions intel·lectuals considerables.
  - Disposar d'un **potencial visual i auditiu** que li permeti percebre i discriminar el codi.
  - Comptar amb una **capacitat motriu** suficient per indicar els símbols triats.

Les persones amb discapacitats greus que hagin estat entrenades en aquest sistema i utilitzant taulers convencionals, que presenten entre 150 i 400 símbols, poden comunicar-se amb habilitat.

RA3. SISTEMA BLISS

- **Avantatges i inconvenients de la utilització del Bliss**
- **Avantatges** que aporta aquest sistema de comunicació:
  - Les regles sintàctiques i gramaticals s'organitzen com un **llenguatge amb caràcter lingüístic ple**.
  - Afavoreix el **desenvolupament global** de les persones, especialment en l'edat infantil.
  - Permet la creació d'un **vocabulari extens** i adaptat.
  - Proporciona una major **motivació**: permet l'elaboració de missatges cada vegada més complexos, sense limitació.
- **Inconvenients** que descarten la seva utilització per part de persones amb limitacions en certes habilitats:
  - Dificultats pel caràcter **abstracte** del sistema.
  - Per interactuar amb la persona cal **dominar** el sistema.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

- Els sistemes SPC i Bliss són els més utilitzats, però hi ha altres codis de comunicació amb la mateixa finalitat:
  - *PIC.*
  - *Premack.*
  - *Minspeak.*
  - *Rebus.*

Els sistemes SPC i Bliss els podem utilitzar com a paradigmes pel que fa a la seva utilització, donat que un es tracta d'un sistema estrictament pictogràfic, mentre que l'altre introdueix molts elements logogràfics que es combinen utilitzant unes normes gramaticals.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

- La **base de dades** del **sistema PIC** (sistema de pictogrames i ideogrames de comunicació) consta de 1.120 símbols blancs sobre fons negre:
  - Imatges. Paraules. Conceptes.
- La majoria dels símbols són **pictogràfics** (representen objectes) però també conté símbols **ideogràfics**.
- La població a la qual va dirigida és similar a la del codi PIC:
  - Persones amb absència total o parcial de llenguatge oral.
  - Persones amb discapacitat intel·lectual, amb afàsies, autisme, etc.
- La disposició de blanc sobre fons negre afavoreix la identificació en persones amb deficiències visuals.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

➤ El sistema Premack

- Els símbols o **fitxes de paraules** apareixen inscrits en blocs de fusta o de plàstic:
  - Poden ser **manipulats** físicament i explorats.
  - Es poden interpretar pel **canal visual** o pel **tàctil**.
  - Es requereix de **certa destresa en la manipulació** d'objectes.
- Les fitxes de paraules no necessàriament es basen en la semblança iconogràfica: no s'assemblen als objectes representats.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

➤ El llenguatge Minspeak

- Necessita un dispositiu amb **sortida de veu**.
- És un sistema **pictogràfic** concebut com una tècnica de codificació de llenguatge a partir d'una petita quantitat d'icones o pictogrames.
- Cada icona té **múltiples significats**: l'emissió del missatge és senzilla, però la interpretació és més complicada.
- Per **concretar** cadascun dels significats que representa una icona s'ha d'especificar amb una altra icona:

Primer símbol	+	Segon símbol
Tema	+	Idea

- Permet l'obtenció d'un **vocabulari molt extens** de paraules i frases sense canviar la plantilla ni de pantalla.
- Es requereixen certes **habilitats cognitives** per al seu ús.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

El sistema Rebus

- És un **sistema pictogràfic**:
  - Amb símbols molt realistes.
  - Amb una estructura esquemàtica.
- Disposa d'indicadors **gramaticals** que ajuden a una articulació més precisa i rica del sistema.
- Es distingeixen **tres nivells de signes**:
  - Primer nivell: objectes o símbols fàcilment recognoscibles.
  - Segon nivell: verbs o conceptes que requereixen cert aprenentatge. Tercer nivell: símbols abstractes (pronoms, conjuncions, etc.)
- Utilitza el **color vermell** per assenyalar la part del dibuix que es vol expressar o el lloc que es vol representar.

RA3. ALTRES SISTEMES GRÀFICS DE COMUNICACIÓ

mare

núvia

dona

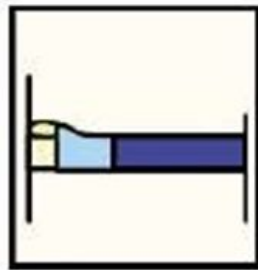
biblioteca

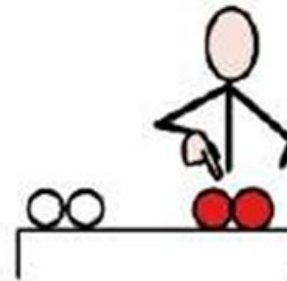
taller

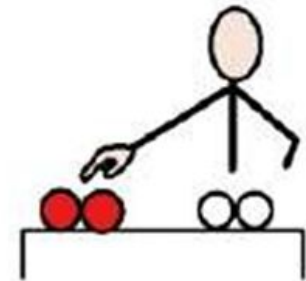
menjador

habitació

aquests

aquells

RA3. ARASAAC

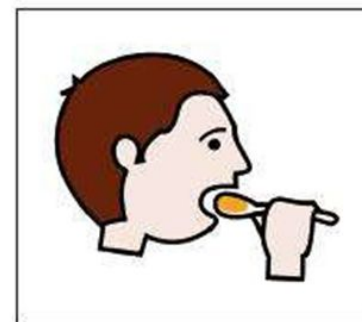
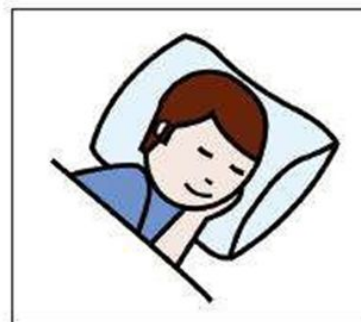
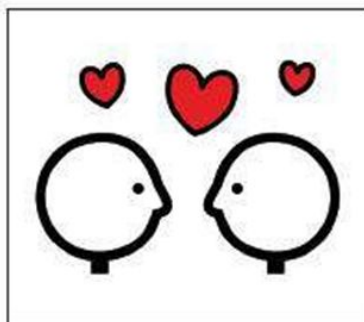
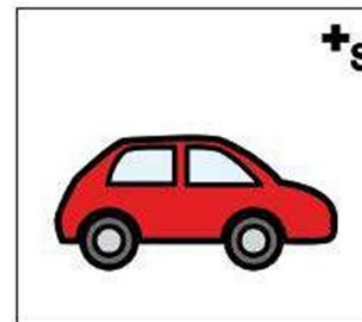
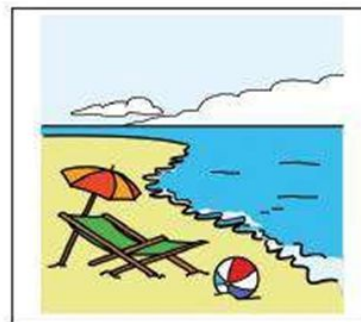
- El portal ARASAAC és un projecte finançat pel Govern d'Aragó. Ofereix **recursos gràfics i materials** per facilitar la comunicació. Organitza els recursos de la manera següent:
  - **Catàlegs d'ARASAAC.** Disposa de cinc catàlegs: Pictogrames en colors.
  - Pictogrames en blanc i negre. Fotografies.
  - Vídeos de la Llengua de Signes Espanyola.
  - Imatges de la llengua de signes.
  - Cada pictograma, fotografia o vídeo: Està perfectament **etiquetat**.
  - Es pot **visualitzar o descarregar**.
  - Està **locutat** (es pot escoltar) i **traduït** a diversos idiomes.

RA3. ARASAAC

- **Eines on-line**, dissenyades per generar materials: creador de símbols, creador de frases, generador de taulers, etc.
- **Programari**. Relació dels diferents programes que suporten els pictogrames ARASAAC.
- **Altres recursos**. Selecció de programari, enllaços web, bibliografia i recursos multimèdia sobre comunicació augmentativa i alternativa, logopèdia, etc.
- Tots els paquets de pictogrames, imatges, vídeos i fotografies són **descarregables** per facilitar l'elaboració de materials.
- És un dels sistemes que més ha evolucionat i dels que més s'estan utilitzant a Espanya.

ARASAAC ofereix els seus recursos i materials sota llicència Creative Commons, autoritzant-ne l'ús per a finalitats sense ànim de lucre amb determinades condicions.

RA3. ARASAAC

GRÀCIES PER LA VOSTRA ATENCIÓ!

